

2017-3

HOLLANDS Maandblad

PETER VERSTEGEN * PHILIP HUFF

DORIEN DE WIT * DELPHINE LECOMPTÉ * SANDER MEIJ

RENSKE VAN DEN BROEK

H.L. WESSELING *Over Nederlandse oorlogsmisdaden*

HOLLANDS Maandblad

INHOUD NO. 3 – 2017

acht-en-vijftigste jaargang • nummer 832

maart 2017

Opgericht in 1959 door K.L. Poll.

www.hollandsmaandblad.nl

Redactioneel – Deze maand

Peter Versteegen – Dat ene woord

Sander Meij – Gedichten

Chrétien Breukers – Tekeningen

Donald Hall – vertaling Philip Huff – Gedicht

Les Murray – vertaling Philip Huff – Gedicht

H.L. Wesseling – Structureel geweld?

Dorien de Wit – Gedichten

Jack Druppers – Gestoord

Esther Krijgsman – Vorm krijgen

Marc Tritsmans – Gedichten

Renske van den Broek – Naar de slacht

Delphine Lecompte – Gedichten

Fredie Beckmans – Hottentotvijgen in waterverf

Tekeningen Frank Dam

Auteurs in dit nummer

Colofon

Deze maand

Weinig zaken schenken zoveel vreugde als een paradox. De confrontatie met een ogenschijnlijk tegenstrijdige situatie, die lijkt in te druisen tegen het gevoel voor logica, tegen elke verwachting en tegen alle intuïtie, geeft het plezierige besef dat de werkelijkheid het uiteindelijk zal winnen van welke illusie of dwaalleer dan ook. En er was voldoende te genieten deze maand, want het motregende paradoxen. Zo brachten nog nooit zo weinig jongeren tussen de 18 en 24 jaar hun stem uit als bij de recente Tweede Kamerverkiezingen, niettegenstaande alle inspanningen hen naar de stembus te lokken door bekende televisiepersoonlijkheden als Tim Hofman. Nu ja, bekend is uiteraard een relatief begrip. Hij is presentator van BNN, ‘tafelheer’ bij De Wereld Draait Door, winnaar van *Wie Is De Mol 2016*, alsook dichter. Zijn poëziedebuut *Gedichten voor de broer van Roos* bleek zelfs een gelukkige belichaming van de paradox van Multatuli: ‘Ieder ziet hier dat ik geen schrijver ben.’ Hofmans goedbedoelde aansporingen via sociale media, festivals en de televisie leidden ertoe dat iets meer dan 65 procent van de jongeren ter stembus trok, tegen 77 procent in 2012.

Dit deed diverse vragen rijzen. Zoals: zou de jeugd nu ondanks of juist als gevolg van deze acties de stembus hebben gemedend? Niets is immers voor jongeren zo hinderlijk als ouderen die hip gaan doen, op hun knieën hurken en net doen of ze ‘jouw’ taal spreken en ‘jouw’ leefwereld kennen. Of zou er een samenhang zijn tussen de geringe belangstelling onder jongeren voor het democratisch proces en het feit dat hun leesvaardigheid sterk vermindert? Deze maand bleek uit het internationale Pisa-onderzoek dat nu bijna 18 procent (ofwel één op de zes) van de 15-jarige jongeren in Nederland dermate slecht kan lezen, dat ze de ondertiteling op de televisie niet kunnen begrijpen, laat staan een brief

van de overheid met de uitnodiging om te stemmen. In 2003 was dat nog 11,5 procent. De paradox hierbij is dat hoe verder jongeren komen in hun onderwijs, des te minder en des te slechter ze gaan lezen. Op mbo-2 niveau is één op de drie jongeren laaggeletterd, maar juist onder hoog opgeleide jeugdigen daalt het vermogen tot begrijpend lezen in internationaal perspectief het hardst.

Dit brengt ons terug bij het democratisch proces. Wij mogen ons gelukkig prijzen dat van de drie dominante ideologieën van de twintigste eeuw – liberalisme, communisme en fascisme – alleen het liberalisme de moderne tijd heeft overleefd. Maar ook hier is sprake van een paradox. Het liberalisme is geworteld in een gelijkheidsideologie, maar brengt toenemende ongelijkheid voort; de legitimiteit van het liberalisme berust op consensus, maar resulteert in minder gemeenschapszin en meer individuele autonomie; het liberalisme streeft naar persoonlijke vrijheid, maar komt tot bloei in een hyper-georganiseerd en diep in de persoonlijke levenssfeer interveniërend staatsbestel.

Aldus blijft de werkelijkheid geruststellend onbegrijpelijk. Wel heeft het er alle schijn van dat de sterk verminderde opkomst bij de verkiezingen en de almaar dalende leesvaardigheid onder jongeren ontspruiten uit één bron. Onze samenleving is dermate succesvol in het produceren van grappige paradoxen, dat het ridicule het ongemerkt heeft gewonnen van het lachwekkende. – BB

Dat ene woord

Op zoek naar Baudelaires 'Ennui'

door Peter Verstegen

Er zijn grofweg twee manieren om buitenlandse poëzie om te zetten in je eigen taal. De ene is de betekenis min of meer letterlijk weergeven, waarbij uiterlijke kenmerken zoals rijm en metrum worden genegeerd. De andere is de verzen 'nadichten' op zo'n manier dat er in je eigen taal genietbare poëzie ontstaat, die wat betreft rijm en metrum overeenkomst vertoont met de oorspronkelijke gedichten, maar wat betreft betekenis enigszins gehavend kan zijn. Deze tweesprong diende zich uiteraard ook aan toen ik in 1995 Baudelaires *Les Fleurs du Mal* omsmeedde tot *De Bloemen van het kwaad*.

Het is opvallend, en ik heb er eigenlijk geen verklaring voor, dat de eerste methode alom wordt gevolgd in de Romaanse talen, en de tweede in de Germaanse. Het kan niet komen doordat behoud van het rijm in Romaanse talen moeilijker is. Integendeel, misschien zijn de Franse, Italiaanse en Spaanse vertalers wel van het nadichten genezen juist omdat het rijm in hun talen zo royaal aanwezig is. In Frankrijk zijn in de achttiende eeuw nog gedichten van Petrarca vertaald door de Abbé de Sade, een oom van de markies, in rijmende alexandrijnen, maar het is moeilijk na hem nog een rijmende poëzievertaling in het Frans te vinden. In Italië is het net zo. In de Italiaanse vertalingen van Baudelaires *Les Fleurs du Mal* zit soms wel rijm, maar elk metrum ontbreekt en dat het hier en daar rijmt, komt omdat in het Italiaans nu eenmaal zowat alles rijmt. In feite gaat het om tot regels geschikte prozavertalingen, waaraan naar mijn smaak wat betreft poëzie niets te beleven is

In de Nederlandse traditie om poëzie te vertalen met behoud van rijm en metrum heb ik me altijd goed kunnen vinden. De inhoud moet

daaronder lijden, en dat is de misère van het vak. Bij deze benadering is het de kunst een herdichting te produceren die voldoet als gedicht, maar ook de essentie van de inhoud overbrengt. Dat heeft iets van een paradox en volgens Nabokov is het een mathematische onmogelijkheid. Toch lukt het nu en dan, en dat vormt de grandeur van het vertalen van poëzie.

Laat ik u meenemen naar mijn werkplaats waar ik met *Les Fleurs du Mal* aan de slag ging. De problemen begonnen meteen al bij het openingsgedicht van Baudelaires bundel, de introductie 'Au Lecteur'. Het eerste couplet luidt: *La sottise, l'erreur, le péché, la lésine, / Occupent nos esprits et travaillent nos corps, / Et nous alimentons nos aimables remords, / Comme les mendiants nourrissent leur vermine.* Het zijn gewone woorden, afgezien van 'lésine', dat ook al in de negentiende eeuw een archaïsme was voor gierigheid (Baudelaire was een liefhebber van archaïsmen). Een letterlijke vertaling luidt: 'De dwaasheid, de dwaling, de zonde, de hebzucht / Beheersen onze geest en beulen ons lichaam af, / En wij voeden onze beminnelijke wroeging, / Zoals bedelaars hun ongedierte voeden.'

Helemaal tevreden met deze weergave kunnen we niet zijn. *Occupent* betekent eerder bezighouden dan beheersen, maar bezighouden klinkt hier wat slap; het meervoud *remords* moet wel enkelvoud worden; *travaillent* is lastig; 'afbeulen' is niet gek, want *travailler* kan ook staan voor kwellen, pijnigen. Die betekenis wordt in de Petit Robert zelfs als eerste gegeven: 'Faire souffrir, tourmenter, torturer.'

lees meer in het nieuwe nummer

Tekeningen

door Chrétien Breukers

Ik maak een wandeling over de kade. In de verte komt een vrouw me tegemoet. Ze laat haar hond uit. Verder is er niemand op straat. Ik zoek beschutting achter een van de grote kastanjes in de buurt van de Socratesbrug. In de zak van mijn overjas pak ik het pistool, waar ik thuis al de geluiddemper op heb gedraaid.

Als de vrouw me passeert, ze loopt op nog geen meter afstand van me, schiet ik haar neer. Ze kijkt opzij en ik raak haar tussen de ogen. Ze valt zonder geluid te maken op het pad. De hond piept en snuffelt aan haar hoofd. Ik schiet voor de tweede keer. De hond lijkt op te springen, alsof hij ergens van is geschrokken, en valt op de bovenbenen van de vrouw.

Het is koud. Ik steek het pistool weer in mijn zak en loop over het pad in de richting van de brug. Via de Kanaalweg loop ik naar de Balijebrug en dan weer naar de kade terug. Er is nog niets te zien in de verte, geen politieauto of samendrommende burenen. Ik ga naar mijn woning, sluit de gordijnen, ga op de bank zitten en zet de televisie aan.

Even later hoor ik politieszirenes. Ik open de gordijnen weer en kijk naar buiten. Er zijn drie auto's de kade opgedraaid en één busje. Ze staan kriskras door elkaar in de buurt van het lijk. Honderd meter van mijn huis.

Ik doe mijn jas aan en loop naar buiten.

De plaats delict is afgezet met linten. Dat hebben ze snel gedaan. De vrouw en de hond zijn aan het zicht onttrokken door een soort partytent.

Het is intussen druk op de kade. Ik begroet een paar burenen die ik van gezicht ken en vraag aan een vrouw in een fleecvest wat er is gebeurd. 'Er is iemand neergeschoten,' zegt de vrouw. 'Een vrouw en een hond. Maar de politie wil nog niet precies vertellen hoe of wat.' Ze rilt. Het is te koud voor dat vest.

Agenten en rechercheurs lopen wat ordeloos rond. Er wordt in mobiele telefoons gesproken, mensen worden verder naar achteren gesommeerd, de flappen van de tent gaan af en toe open om iemand naar buiten of naar binnen te laten. Een oude, grijze man heeft volgens mij de leiding over het onderzoek. Hij doet in elk geval niets anders dan wat nors om zich heen kijken.

De vrouw die ik heb vermoord, was een onbekende. Ze kwam toevallig langs toen ik mijn avondwandeling maakte. Misschien begrijpt de oude rechercheur me. Hij is weliswaar de vijand in deze zaak, maar nors en oud genoeg om mijn motieven te doorgronden.

De impuls naar hem toe te lopen en een gesprek te beginnen, weet ik te onderdrukken. Ik haal mijn schouders op, zeg nog een keer 'tjonge, wat vreselijk, en zo dichtbij' tegen niemand in het bijzonder en keer terug naar huis.

lees meer in het nieuwe nummer

Structureel geweld?

Nederland onderzoekt zijn oorlogsmisdaden

door H.L.Wesseling

Dat 'grote, alomvattende, historische onderzoek' naar het Nederlandse militaire optreden in Indonesië in de jaren 1945 tot 1950 gaat er dus toch komen. Het onderzoek mag vier jaar duren en de regering heeft 4,1 miljoen euro uitgetrokken voor de drie instituten die het project gaan uitvoeren: het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD), het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (KITLV) en het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH). Enige tijd geleden, in 2012, hadden dezelfde drie onderzoeksinstituten al aangedrongen op zo'n soort onderzoek, maar toen vond de regering nog dat hierin geen rol was weggelegd voor de overheid. Dat was trouwens precies in de periode dat de overheid aanzienlijk kortte op de subsidie voor deze instellingen en een plan lanceerde tot samenvoeging in een cluster van instituten voor geesteswetenschappen. Het NIOD kwam succesvol in het geweer tegen het idee dat men weg moest van de Herengracht en diende op te gaan in een samenwerkingsverband, maar het Koninklijk Instituut voor de Tropen slaagde er niet in sluiting van zijn omvangrijke bibliotheek te voorkomen (het merendeel werd overgenomen door de Bibliotheca Alexandrina in Alexandrië (Egypte), de erfgoedcollectie ging naar de Universiteit Leiden, er werd nog wat verspreid over diverse instellingen en wat overbleef, werd weggegeven aan het publiek).

Dat die instituten pleitten voor een groot onderzoeksproject, is dus niet moeilijk te begrijpen. Het NIOD zal zich er meer dan ooit van bewust zijn geweest dat aan de bestudering van de bezetting en de Duitse tijd toch ooit een eind zal komen en dat dan een uitsluitend daarop gericht onderzoeksinstituut niet langer reden van bestaan zal hebben. Het had

daarom al eerder de woorden Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies aan zijn naam toegevoegd, want op dat gebied valt nog heel wat werk te verrichten. Het heeft bovendien met het Srebrenica-onderzoek bewezen ook tot ultra-contemporain historisch onderzoek in staat te zijn, al heeft dat wel heel veel tijd gekost en werd het in geschiedkundige kringen niet overal even juichend ontvangen. Bij dit onderzoek over ‘structureel geweld’ in Indonesië is tijdsoverschrijding niet erg. Integendeel, zolang een commissie aan het werk is, is de regering van het probleem af, dus die ‘vier jaar’ zal met een korrel zout moeten worden genomen, al is die messcherp berekende 4,1 miljoen wel een financiële stok achter de deur (voor het Srebrenica-onderzoek was er ongelimiteerd geld en was aanvankelijk ook geen tijdslimiet afgesproken, hoewel de politiek zeer ongeduldig werd toen het bijna zes jaar bleek te duren).

Het KITLV is het nationale instituut voor onderzoek gericht op Zuidoost-Azië en de Caraïben, waarbij de ‘speciale nadruk’ ligt op Indonesië en de ‘Nederlandse’ Caraïben. De huidige directeur, Gert Oostindie, is weliswaar gespecialiseerd in West-Indië, maar heeft zich recent ook op de studie van Nederlandse soldaten in Indië gericht en daar in 2015 een boek over geschreven, *Soldaat in Indonesië; Getuigenissen van een man aan de verkeerde kant van de geschiedenis*. Het NIMH van het ministerie van Defensie ten slotte is speciaal opgericht voor ‘de geschiedenis van de Nederlandse strijdkrachten in de periode van de Tachtigjarige Oorlog tot nu’, en dus de aangewezen instelling voor dit soort studies.

lees meer in het nieuwe nummer

Dit zachte

Marc Tritsmans

ook zonder dat we het beseffen hunkeren wij
voortdurend naar dit vertrouwde zachte
dat het gewicht dat wij torsen, ons logge lichaam

blijft verwelkomen en onze stappen dempt
niets meer dan blote huid van aarde is dit
door zon, regen en wind geduldig verkruiemde

waarop het gras, het mos, alle planten en bomen
waarop dieren met eerbied hun poten laten neerkomen
laat ons dus steeds beducht zijn voor de dag waarop we

niet langer huid tegen haar huid elkaar mogen bevoelen
en beluisteren: hoe verloren onze gedachten en wij
voorgoed losgeraakt van de grond en alle werkelijkheid

lees meer in het nieuwe nummer

Naar de slacht

door Renske van den Broek

Cloë duwde me de straat op, smeede de voordeur met een rotklap achter zich dicht en stormde naar boven. Door de deur heen hoorde ik een knal, direct daarop gevolgd door een serie vloeken. Cloë was allergisch voor knallen. Ik drukte mijn neus tegen het kijkraampje en zag nog net een tros roze ballonnen op de grond landen. Hoera stond erop, en een grote zeven.

Het bloed gonsde in mijn slapen, zorgde ervoor dat ik niet helder na kon denken. Ik moest alle zeilen bijzetten om niet op de stoep te kotsen. Er waren kopstootjes rondgedeeld in Het Karrewiel, dat wist ik nog, alleen niet meer door wie, volgens mij was er iemand jarig. Ik heb een bloedhekel aan jonge klare, maar na een stuk of drie of vier begon ik het concept bier met jenever te begrijpen. Vanaf dat moment ging het heel snel. Uiteindelijk waren we naar buiten geveegd en had er iemand een fles whisky tevoorschijn gehaald. Ergens rond dat moment was het licht uitgegaan.

‘Wat sta je daar nog, ik hoef die rotkop van jou hier niet meer te zien!’ gilde Cloë vanuit het slaapkamerraam. Er vloog een koffer door de lucht. Het scheelde een haar of ik kreeg ’m op mijn kop. Meteen daarna begon het kleding te regenen. Alles smeede ze naar beneden, hele lades kieperde ze om boven mijn hoofd.

De kerkklokken begonnen te luiden en deuren in de straat gingen open alsof ze met z’n allen in hun schoongeboende halletjes hadden staan wachten op een teken van God. Cloë schreeuwde gewoon door, terwijl de hele stoet voorbij kwam in zondagse kleren. Iedereen gaapte ons aan. Ik stond tussen de kledingstukken en zei niets. Wat viel er te zeggen?

‘Ik dacht verdomme dat je dood was! Ieder ziekenhuis in de buurt

heb ik afgebeeld!’ schreeuwde ze. Sommige kerkgangers bleven staan om de scène te volgen.

‘Wat valt er te zien, stelletje schijnheilige kuttenkoppen?’ schreeuwde ik naar de christenen. Ze deden of ze me niet hoorden en liepen zo langzaam mogelijk door om geen seconde van de pret te missen.

‘Een paar biertjes zou je doen, klootzak! Ik stond hier verdomme om half zes vanochtend slingers op te hangen in m’n pyjama!’

Haar ogen waren rood van het janken, dat kon ik zelfs vanaf beneden zien. Was ze maar gewoon stil. Was alles maar gewoon stil.

Beneden tikte Juultje tegen het keukenraam. Ze duwde haar neus tegen het glas. Als er iemand was die de mijn hele wereld op zijn kop kon zetten, dan was zij het. Vanaf het eerste moment zo geweest. Ze droeg haar gloednieuwe cowboypak, met hoed en klappertjespistool, de hele mikmak. Ze zwaaide naar me, terwijl Cloë boven nog steeds tekeer ging.

‘Hé, jarige cowboy van me,’ zei ik en drukte mijn gezicht tegen het raam. Er zat alleen maar glas tussen onze neuzen. Het raam besloeg en ik tekende er een poppetje met een hoed in.

Er landde een kledingstuk op mijn hoofd. Een zwembroek. Juultje wees ernaar en lachte. Ik zette de zwembroek op mijn hoofd en maakte een danspasje. Juultje schaterde en richtte haar pistool op me. ‘Hands up, papa,’ zeiden haar lippen geluidloos achter het glas.

lees meer in het nieuwe nummer

Hottentotvijgen in waterverf

door Fredie Beckmans

Er wordt wat afgezopen aan de drie tafels op het verhoogde terras van de pub aan het eind van de haven. St. Agnes is een piepklein eilandje, maar toch leggen hier elke dag minstens twee veerboten aan, hoewel de eerlijkheid gebied te zeggen dat ze ook snel weer verder varen. Hoeveel mensen er aan land gaan en vertrekken, wordt nauwkeurig bijgehouden vanaf het terras, waar tijdens zo'n dag mensentellen de lege glazen zich gestaag opstapelen. Meestal zijn dat er evenveel. Mensen bedoel ik. Tien personen verlaten de veerboot en tien anderen gaan aan boord. Hier is de wereld nog in evenwicht.

St. Agnes is deel van de Scilly Islands, een paar droge plekjes in de zee ten westen van Cornwall, maar er is hier niemand die bezwaar maakt als ik 'Silly Islands' zeg. Er wordt beweerd dat de bewoners zelf The Isles of Scilly zeggen. Alsof wij 'Het Koninkrijk der Nederlanden' zouden prefereren boven Holland. Ik heb het ze ook nooit horen zeggen. Waarom zouden ze ook; er wonen hier 72 mensen en die weten allemaal hoe het hier heet. Ze verplaatsen zich trouwens in golfkarretjes, want er zijn geen auto's op het eiland. Met die karretjes komen ze voornamelijk naar de haven, waar het enige gebouw de pub is. De pub heet Turk's Head omdat de mensen op St. Agnes als 'Turken' te boek staan op de belendende eilandjes. Om dat te begrijpen, moet je op een avond heel laat naar Turk's Head gaan. Wat er dan boven water komt, kan en mag ik hier niet vertellen. Wel dat in veel verschillende talen Turk niet veel anders betekend dan 'vreemdeling'. En vreemd gaat het er zeker aan toe, zo heel laat in de Turk's Head.

Vandaag was overigens wel een heel speciale dag. We hadden net de mensen van de eerste veerboot geteld (we kwamen tot vier), en deden ons goed aan een rondje waarop we onszelf hadden getrakteerd omdat

het tellen net als anders zo probleemloos was gegaan. Op dat moment scheurde een ambulanceboot de haven binnen. Hoge golven klotsten tegen de kade. Iemand in een witte doktersjas sprong van boord en rende naar een golfkarretje dat stond te wachten. Nauwelijks zat de dokter, althans de man in de witte doktersjas, in het golfkarretje of het schoot weg met piepende banden. Man, wat een sensatie in de doorgaans zo rustige haven! Daar moest op gedronken worden.

Een half uur later arriveerde vanuit het binnenland een processie van drie golfkarretjes. In de eerste de arts. In de tweede een jonge vrouw met verband om haar hoofd, om haar handen en om haar knieën. In het derde golfkarretje kennelijk de familie van het slachtoffer. De hele groep ging aan boord van de ambulanceboot en voer weer weg uit de haven. En dat allemaal op Silly Island waar nooit wat gebeurt. Als ze hier een eigen krant zouden hebben gehad, was dit voorpaginanieuws geweest. Een ernstig ongeluk met een zwaargewonde en een aangeslagen familie. Alleen de hond van het slachtoffer was in de chaos op het eiland achtergebleven, maar daar was opvang voor gevonden bij de buren, echte helden. Wij bestelden nog een fles wijn in het cafeetje aan de haven om van de schrik te bekomen.

lees meer in het nieuwe nummer

Auteurs in dit nummer

FREDIE BECKMANS (1956) – Schilder, voordrachtskunstenaar, voorzitter van de Worstclub, ex-wereldkampioen kookperformance. Winnaar Hollands Maandblad Schrijversbeurs 2006-2007 (*Essayistiek*).

CHRÉTIEN BREUKERS (1965) – Dichter en schrijver. Publiceerde o.m. de dichtbundels *Oudegracht* (2011) en *De zomer haalt nog één keer uit* (2016) alsook *Het eerste gedicht; Over het lezen van poëzie* (2013), de verhalenbundel *Een zoon van Limburg* (2014), de roman *Lot* (2015) en de novelle *Fresh Up* (2016).

RENSKE VAN DEN BROEK (1976) – Theatermaker; haar voorstellingen waren o.a. te zien op Oerol en Festival Boulevard. Geeft tevens toneellessen aan jongeren speelt voorstellingen op scholen. Studeert thans ook aan de schrijversvakschool; het verhaal in deze *Hollands Maandblad* is haar literaire debuut.

FRANK DAM (1952) – Studeerde aan de ABK (thans Willem de Kooning Academie) te Rotterdam. Tekent voor *NRC Handelsblad*, de *VPRO* en *Onze taal*. Publiceerde diverse boeken, o.a. over Nederlandse beatmuziek. Docent Illustratieve Vormgeving aan de AKV St. Joost te Den Bosch; www.frankdam.nl.

JACK DRUPPERS (1962) – Wijkagent & inspecteur van politie te Amsterdam. Is ook actief als acteur. Publiceerde eerder in het politievakblad *Blauw* en als ‘korpblogger’. Voor zijn project ‘Politiekids’ ontving hij de LPB Award voor het beste buurtproject en werd hij genomineerd voor de Hein Roethofprijs.

PHILIP HUFF (1984) – Schrijver, scenarist, vertaler. Schreef onder meer de romans *Dagen van gras* (2009), *Niemand in de stad* (2012) en *Boek van de doden* (2014). Ontving de Hollands Maandblad Schrijversbeurs 2010-2011 (*proza*). In 2015 verscheen de essaybundel *Het verdriet van anderen*.

ESTHER KRIJGSMAN (1967) – Is freelance journaliste en schrijft literair proza.

DELPHINE LECOMPTÉ (1978) – Debuteerde in 2009 met de bundel *De dieren in mij*, die werd onderscheiden met de Cees Buddingh'-prijs en de Prijs voor Letterkunde van de Provincie West-Vlaanderen. In 2015 verscheen de bundel *Dichter, bokser, koningsdochter* die werd genomineerd voor de VSB Poëzieprijs.

SANDER MEIJ (1980) – Neerlandicus; werkzaam als redacteur voor uitgeverijen. In 2015 verscheen zijn debuutbundel *Nieuw eiland*.

MARC TRITSMANS (1959) – Publiceerde talrijke dichtbundels, waaronder *Studie van de schaduw* (2010; winnaar Herman de Coninckprijs 2011-12), *De stilte van de wereld na ons* (2012) en *Aanrakingen* (2015).

PETER VERSTEGEN (1938) – Vertaler en werkzaam in het vertaalonderwijs. Hij vertaalde onder meer Nabokovs *Pale Fire* (Nijhoffprijs 1973) en poëzie van Shakespeare, Baudelaire, Verlaine, Dante, Petrarca, Auden, Cummings, Emily Dickinson, Heine en Rilke. Binnenkort verschijnt *Goethes Erotica*.

H.L. WESSELING (1937) – Emeritus-hoogleraar Algemene Geschiedenis aan de RU Leiden en auteur van onder veel meer *De man die nee zei; Charles de Gaulle 1890-1970* (2012) en *La Grande Nation* (2014). Binnenkort verschijnt *Scheffer–Renan–Psichari; een Franse cultuur- en familiegeschiedenis, 1815-1914*.

DORIEN DE WIT (1980) – Beeldend kunstenaar en schrijver, volgde haar opleiding aan AKV | St. Joost en aan het Sandberg Instituut. Exposeert regelmatig in binnen- en buitenland. Won onlangs de Turing Gedichtenwedstrijd 2016; Zie ook: doriendewit.nl.

HOLLANDS Maandblad

Redactie: Bastiaan Bommeljé

Redactieraad: Gerard van Emmerik, Beatrijs Ritsema en Willemijn Lindhout

Vormgeving: Steven Boland

Copyright: Auteursrecht voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Deze uitgave werd mede mogelijk gemaakt door subsidie van het Nederlands Literair Productie- en Vertalingenfonds, thans Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Redactiesecretariaat: Hollands Maandblad • p/a Willem Fenengastraat 2-A • 1096 BN Amsterdam • Tel. 020-4213830 • info-hm@uitgeverijpodium.nl (niet voor kopij)

Bij ongevraagde bijdragen postzegels voor antwoord bijsluiten

Uitgevers: Uitgeverij Podium in samenwerking met Stichting Hollands Maandblad, Willem Fenengastraat 2-A • 1096 BN Amsterdam

Abonnementen: 12 nummers per kalenderjaar, prijs per jaargang € 79,50 • Proefabonnement (3 nummers) € 20,- Abonnementen die niet één maand voor afloop van de abonnementsperiode zijn opgezegd, worden automatisch verlengd

Opgave: S.P. Abonneeservice • Postbus 105 • 2400 AC Alphen aan den Rijn.

Telefoon tijdens werkdagen van 9.00-17.00 uur: 0172-476085.

Een acceptgiro voor betaling volgt

Losse nummers: € 7,50 • dubbelnummers € 9,90 • Verkrijgbaar bij de boekhandel of door bestelling bij Uitgeverij Podium dan wel via www.hollandsmaandblad.nl – HollandsMaandblad@spabonneeservice.nl